

Red Notebook

Lolo Liloro kotar e Europako Projekto Marry When You Are Ready

Praktikane thaj Politikane
rekomandacije
te preventirinen thaj chinaven pes
e Terne phrandipena
ko Europakere
Romane Komunitete

Marry When You Are Ready

Prandezer kana si o vaht

Sposati quando sarai pronta

Омьхн се, кораро цу ророба

Fii Pregatita De Mariaj

Udaj se kad si spremna

Heiraten wenn du bereit bist

Marry When **You Are**
READY

www.ternibori.org

E publikacijakiresarin/cilo si dejbe kontribucija vash kreiribe politike thaj socijalno programo so ka oven kerdinezaindoj pala e Romane komunitetakere trubujimata. Konkretno, dela dikhibe thaj indikativno signalo/dokaz pe lengo projektesko butikheribe ki komuna pe phuchibe vash e phrandipa pe terne bersha. Kodo si delikatno thaj pharo temato, so phagela pes e pharipasarthaj phaberela i tenzija pe makro-societako/themesko nivelo: mashkar e bareder gadzengi populacija thaj e Roma, mashkar e atrakcija kotar e tradicija thaj o ispidipe pe moderno dzivdipe ki Romani kultura, mashkar e individuenge hakaja thaj e komunaki kohezija. O internacionalno Romano dzuvlengo drakhin/netvorko/mrezha Phenjalipe, thaj e Phirutnengo Lumako Forumesar, e manushencar save keren socijalno rodipena thaj e Romane prominentno dzuvlane aktivitskencar, dije signalo te lel pes sama kaj si mamuj bareder simplifikacija. Kodo si phuchipe so but bersh kerdas pes mashkar e duj opozicjakere/funde/grundora/stubora.

Kotar jekh rig, si mangipe/spremnost kotar e socijalno buchara thaj organizacije so kerena buchi e romane komunitetoncar so mangena te nakhavene patrijahalno structure thaj tradicije. Bizi diferencija kaj kodo avela kotar e ulavdo/posebno/specifichno interesija, vaj kotar specijalno respektesko khovlipe, o efekto sas kaj akava phichibe vash terne phrandipena

arakhela pes phanglo upraldan. Akava buvlo resljaripe chivela pe rig o phuchibe pe terne phrandipena sar "Romani tradicija". Kodo si maj evidentno ko Europake vi Nacionalne Strategije vash e Romengi integracija. Ni o terne prandipena, ni i khovli Romane chajorengi thaj terne dzuvlengipozicija si ulavdi sar fokuso, vaj si specijalno adresirimi. Sar te si, e familijako vazdipen thaj sama si argumento pe dzivdipasko drom, kote so sa e khovlipe/problemura si identifikuime trujal e priorititija kotar e Romane strategije – buchi; edukacija; sastipe; khera – khetanipe. Ande amari projekteski buchi, amen sar startno punkto lijam i bibaht/ bilachipe so si kerdoupral e terne dzivdipa, teljarde buteder rizikoncar, obligacijencar/odgovnostencar, angleder te bajroven sar jekh individualno persona. Kerdam buchi direktno e manushencar – save so sas phare, chinde/iznemoglo/lindrale, kontradiktorno manusha save so sasa pashe phangle pire familijencar thaj komunitetasar, manusha save butivar sasa izolirime thaj trujal olende sasa manusha save so namangen olen. Ulavindoj thaj vakerindoj sar kerdam amari buchi, save problemija sine amen ande e komunitetura, amen avilam dzi pe zureder punkto te kheras phundre dureder. I telutni linija kotar e

amare praktikane thaj politikane rekomandacije/preporuke/ dendine akate, si te pharuvel pes i metodologija/pristup/ resljaripe, te chivel pes i persona ko centar kana kerena pes e politike thaj o socijalno programsko proceso. I Romani Integracijaki Strategija dendi trujal sektorengere areje, pheren tele kana vela pes dzi pe lokalno implementiribe. Numa chivel pes andre i fraza „te kerel pes prevencija thaj te stopuin pes e terne phrandipena si strategijako transversalno prioriteto” kodo naj te anel dzi pe socijalno pharuvipa. Kodo shaj te ovel numa bango/bulacho cilo/resarin. O chachuno politikano cilo/resarin site del pes adekvatno resljaripe thaj azhutipen, aktivitetura/kerimata/ save so e terne Romane chajenge thaj terne dzuvlunge, ka den shajipe te zuraren pengere individualno potencijalura sar persone thaj sar Europakere themutne/dizutne.

Kotarjaver rig, e terne phrandipena ande e Romane komuniteturako mediumija sikavena pes sar bomba thaj sar shokantno skandalo. Akava khelel bari rolaan kodo te anen pes ekstremistikane thaj rasistikane dikhiipena mashkar e buheder/bareder publika so karakterizirinena e phrandipena pe terne bersha sar kriminalno akto thaj sar norma ande Romani tradicija. Dureder, kodo zurarela o dikhibe thaj gindipe kaj "Sa e Roma si gasave". Khanchik nashti te ovel dureder kotar o chachipe! E Romengi kultura si galaksija kotar javeripa/diferencije. Na numa ande tradicija, numa vi pe kodo kaj e Roma chikhamsocietako/themesko progreso, thaj kaj chikhamen te oven pro-aktivne thaj te aven pasheder dzi pe gadzengi societa/them. Gasave

mediumija bajrarena o anti-ciganizmo thaj bajraren o rasizmo ande vulici/droma, specijalno ande vrana kana sa buteder bajrolas i ekonomikani kriza. Kodo si sar varesave aramnja chutine upral e Progresivno aktivistongere shere: von sakana si chuvde ande pozicija te terdzom mashkar o maripe vash socijano progreso, mashkar e dzuvlengere thaj chavorengere hakaja ande lengo komuniteto thaj mashkar kodo te

oven pakhivale thaj lojaln pe lengiri stigmatizirimi komuniteta savi si teli konstantno atako kotar e gadzengi societa/ them. E kativistetonge trubuj bari zor, baro kurazho, dzaniben thaj respekto te shaj te keren buchi upral o temato vash phrandipena pe terne bersha thaj pe jekh vrama te ovel olen intencija te promovirinen progresivno socialne pharuvipena, sar vi te den suporto pe individualcongere hakaja, vi te zuraren olengere personalno drama. Kodo nashti te kerel pes te achile neutralno vash kodi kultura, nashti te kerel pes skurtone vramakere aktivistoncar, vaj te kerel pes manushendar avrijal I romani komuniteta. Sar so amen gindisaras, e phrandipena pe terne bersha shaj te chinaven/ te preventirinen pes lunge vramamkere praktikane thaj politikane rekomandacije aktivistoncar saven trubuj te keren e Romane socialne bucharne, e medijatora thaj e aktivistura. Kodo si i funda kotar amare praktikane thaj politikane rekoondacije prezentirime akate, thaj sar so sasa kerdine ande buchi pe komunitetongi projektoski buchi, kerdini ekskluzivno kotar sa e Romane timura.

I funda ki Amari metodologija si but lokhi/simplo: Roma keren buchi Romencar vash e Roma. Kodo metodologijakoro vakeripe trubuj te chivel pes andre ande sa e Romane Integracijakere Strategije sar jekh legaripa vash e sa e akcije so ka keren pes kotar e regionalno implentacijakere planura. Te kerel pes akava proceso si absolutno provokativno. Si pharesta te kerel pes buchi mashkar e imterkulturako azhucharupe thaj rodipa, thaj isi bari hev mashkar e duj riga vash e lacheder/pasheder kolaboracija. I buchi so trubuj te kerel pes rodela but zor thaj love. Sar te si, numa gasavo butikeribe shaj te anel dzi pe khetanutno legaripe mashkar e them thaj e komuniteta, thaj shaj te anel dzi pe mangle rezultatura thaj te transformirinel e khovle manushen saven trubuj socialno servisura ko aktivne manusha thaj integririme Europakere themutne. E Romane komunitetakere bucharne andral e komuna pe majtelune nivelura ka oven e majlache partnerura thaj te resen pes e majuche politikane efektura. Kodi si jekh havereder buchi kotar kodi kote so kerel pes buchi trujal e reprezentantongere drakhina/netvorkura thaj e hakajengere aktivistoncar, vaj trujal e etablimime komunitetakere lideroncar. E Romane komunitetakere dena jekh nevo modelo, "nevo normaliteto" vash e progresivno modernizacija e patrijahalno kulturaki. Akava ka ovel i kleja te shaj te phutrel/ulavel pes o identiteti thaj i integracija.

Akate amen chutam amare klejakere principura, propozalora/sugestije vi e majlache praktike. Amari aspiracija si kaj kodo ka generirinel jekh nevo gindipe, te den pes egzemplura thaj te stimilirinen pes e institucionalno thaj e civilno themeskere akterura. E partnerija mangena vi dureder te den kontribucija kodolesar so ka anen ande proceso kote keren pes e procesura, ka anen experience, solucije fokusirime efektija save so amen identifikuindem ande amari buchi ande komuniteta savi sas kerdini upral o temato phrandina pe terne bersha ande Romane komunitetura. Ande akale lileskere patrina/rigore, tumen naj te arakhen tabele, data baza statistikendar, phuchipena vaj politikane formulacije: phenas kodo so si. Amen na dasa vorbe vash politikane dokumentija; chi keras varesavo lobiripe vash neve umala vash intervencija. Amaro cilo/resarin si te las tumari sama vash e perspektive thaj akcije so shaj te anen dzi pe kodo te kerel pes phurt mashkar e ulavdine deklaracije so te kerel pes thaj e kondicije kotar e realno dzivdipaskere experience. Kodoleske amen phuchas e politicharen thaj e manushen so anen e politike te keren buchi sar so amne phendem; te adoptuin/ te len e principura kotar e teksto teleder, thaj te len olen an pengi buchi; te hemin pes e Romane komunitetongere bucharencar ande lokalno komunitetura; thaj te hacharen kobor o trujalipe thaj i kultura shaj te keren influence upral e manusha save keren e politike thaj te keren/te den progreso bvash e Romani komuniteta.

Red Notebook Principura

Te ovel pes mamuj e phrandipena pe terne bersha tujal mashkarsektorengere metode:

Investirinen ko personalno vazdipasko drom mashkar e Romane chajora thaj terne dzuvlja trujal e komunitetakiri buchi

Red Notebook

Chiv e manushes ano centro

O phrandipe pe terne bersha si socialno phichibe. Gasave phrandipa kerena pes odori kote si o chorolipe thaj i segregacija si odoborom phare/dukhavdine, so e terne romnja thaj olengere familije na dikhena aver drom te shaj te aven dzi pe lacheder dzivdipe. I funda vash o lacheder dzivdipe si e standardno sektorija kotar e Romane Integracijakere Strategije: shkola, buchi, sastipe, khera thaj themutnengere hakaja. O drumo te kerel pes prevencija thaj te stopuin pes e terne phrandipena, si te vazden pes thaj anen angleder akanutne sektorskere politike thaj programora trujal keribe politike vi programija mashkar e intersektoralno prioritetija: investiribe ko personalno bajrovipe vash e chave thaj e terne manusha. Akale integririme resljaribasko si le cilo te pharuvel i perspektiva ko publikane kreiribaske politike thaj lobiripe: amen trubuj te crdas amen kotar e khovlibaskere/lokheder aktivitetura kana si e bucha urgentno, trubuj te vazdas aksesu so ka chovel baro numero kotar e terne Europejcora so ka oven amari vizija thaj fokusu pe avutni vrama. I komunikacija kotar e Komisija dzi ko Europako Parlamento, o Konsilo, Europako Ekonomikano vi Socialno Komiteto thaj o Regionalno Komiteto pe "Reslajribe thaj Implementacija pe EU fremo/agenda pe Nacionalno Romane Strategije vi e Konsileski Rekomandacija pe Efektivno Romani Integracija Kerimata ande e Thema Membrora – 2016" COM (2016) 424, 27 Juno 2016 save so legarena e elemetntora kotar kodi orijentacija. Sa kodo musaj te ovel ispidimo anglal jekh revidirimi thaj konkretno fokusirimi lachi politikani voja. E Europako Parlamento trubuj te lel politikani inicijativa, te targetirinel specifichno cilo, te zuralel pes o personalno vazdipe/bajrovipe e Romane chajorengo thaj e terne dzuvlengo, sar krucijalno faktoro te phagerel pes i bilachi rota pe chororipe vi crdipe pe rig, so dzala kotar jekh generacija dzi pe vaver.

Phrandipe pe terne bersha si PUBLIKANE POLITIKAKO TEMATO

Lunge-vramaki perspektiva

Te adresirinel pes o phrandipe pe terne mashkar e Roma, si keripe buchi pe bareder demografsko pharuvipe ko trujalipe, so si pharipe ande e sa aspektora so astaren kodo problem. E personako-centralno integririmo proceso musaj te ovel bazirimo pe lunge vramaki strukturalno aktivitetura, specijalno te ovel phanglo e shkolasar thaj e kherencar. E cikne jekhe bersheskere projektengere intervencijencar musaj te oven pharuvde e kerimata/mere so ka oven sasto integririme ko generalno javutne politikengo planiribe. E Strukturalne fondora vash e Romengeri integracija trubuj te oven lendine thaj dendine e publichno socialno administracijakere bucharen, te shaj adekvatno te trenirinen e Romane bucharen kotar i komuna, sar so si e Romane sastipaske medijatora vi e Romane sholakere medijatora, sa odolen so dzivdinena thaj kerena buchi an pengi komuna. Prioriteto trubuj te del pes pe profesionalizacija e terne Romnengi save so ka shaj te keren pengere profesionalno servisura, thaj te oven buteder sar naformalno edukatora thaj lache modelura vash e chavore thaj e terne. I pakhiv andee socialno pharuvipa thaj integracija save so aven katar e Romane komunitetija musaj te oven prendzardine, thaj te ovel ovel azhutimos/suporto so ka avel e Romane komunitetondar thaj katar e progresivno zora so si ande Romane komunitetura. E Romane komunitetakere bucharne shaj te den dzivde egzemplura kote so e konceptija "phutardo/publikano" thaj "Roma" shaj te koegzistirinen ki harmonija. Von shaj te reprezentuin mehanizmo kolesar i dar kotar e segregacijakere bariere, katar e solduj riga, ka ovel pharuvdo ko respekto thaj khetanutni pakhiv.

Kodo momento akak si akate thaj shaj vi jekhvar te sikavel sar i Europa dikhel korkori pes an respekto pe socialno justicija, solidariteto thaj javeripa/diverziteto, sar vi pe hakajengo/chachipenengo jekhipa thaj shajipena vash lokheder avipe dzi lende. Sar e Europaki Unija tretirinela pesko majbaro, majphureder thaj majchorole thaj majsegrigirime minoriteto, si jekh importantno buchi ano politikano horizonto. Kodo nashti te kerel pes numa kotor nekoboro Roma specijalistura. Khamela pes/trubuj te astarel te vazden pes khetanes blokura te shaj te del pes muj ande post-2020 strategijaki metodologija vash e Europakere dizutne/themutne pe Romani kultura.

Lokalno implementiribe thaj zuralo ko-legaripe

Sakodivesko drom vash kodole problemosko sikavipe si te phenel pes kaj isi bari hiv mashkar e EU thaj e nacionalno strategijakere formulacije vi politikane indikacije jekhe rigatar, thaj o realno/chachuno Romengo dzivdipe, kotar javer rig. O problem dzal horeder: keren pes duj ulavde lume/sumnala. Jekh katar e lume/sumnala, na hacharel sar e javer luma funkcionirini. E duje lumen naj khetanutni chib. Von na ulaven khanchik, naj olen vareso khetanutno. Khetanutni lenge si reciprocitetno dar, zurali vi kotar e duj riga. Varekana, varesave specijalno mehanizmura vash kodo te anen pes kodola duj lume khetane, numa shaj te astaren e majupruni rig kotar e but hor kerdini bipakhiv mashkar lende. E deklaririme politikane objektivura/resarina/cilura vi dureder achovena biartikulirime vorbi/alava ande jekh bidekodirimi chib savi so ikljol kotar o realiteto ko Romengo dzivdipe. E urgentno familijengere trubujimata thaj propozalura vash praktikane solucije, nashti te adzikeren bershencar te nakhel pes trujal e reprezentiribe e interesongo thaj e politikengo programiribe. Si but importantno te anel pes interakcija mashkar o Them thaj e Romani komuniteta dzi pe kobor so shaj harneder nivelo kotar interakcija thaj legaripe ano komunakoro nivelo. Trubuj te astarel pes nivelostar pe savo so, e manusha ka shaj te astaren te ahaljoven jekh jekhes, te arakhen pes e khetanutne interesura vash lachipe, generalno dikhindoj vash e sasti areja. Kodo ka del shajipe e manushenge te keren kooperacija thaj te arakhen vi te vazden praktikane solucije. Sar so si, interakcija savi vazdel mashkarutne relacije: so ka rezultrinel bareder socijalno kapacitetosar, savo so pala kodo, ka ovel jekh zuralipe vash lungeder vrama.

Sa e programura thaj inicijative pashe phangle e Romencar trubuj te keren pes ko jekh khetanutno legarimasko proceso mashkar e publikane institucije thaj e Romane komunitetura pe lokalno nivelo. Na ande khidipena vash e nacionalno reprezentantongere grupe, sostar olen isi javereder misija. Kodo so amen rodas kate, si jkeh khetanutni kooperacija pe sakodziveseski baza/funda, kote so sakoja rig ka del pengi sasti ekspertiza/dzaniben. I responsibiliteta si khetanutni. Te kerel pes thaj te legarel pes gasavi jekh khetanutni buchi thaj kooperacija mashkar e publikane oficijalno manusha thaj e Romani komuniteta, si jekh proceso savo trubuj te kerel pes. Kodo akharela vash specifikane kompetencije ano dijologo kotar e solduj riga thaj rodela vi vrama kotar e solduj riga. Sa kodo akharel vash investiribe, vi kotar manushikane vi kotar e finansijakere hainga/resursija.

I agencija savi so menadzirinela/legarela, savo vi te ovel finansijako haing/resurso vash e Romani komuniteta, musaj te ovel operacionalno pe regionalno nivelo thaj te lel e reprezentanton katar e Romuni komuniteta sar manusha – gavernora saven isi bari zor. Trubuj te kontrolirinel e saste rota kotar o programiribe, alociribaskere hainga/resursura, implmentiribe thaj evaluacija, vi pe harne, vi pe lunge vramakere intervencije.

Kodi buchi trubuj te kerel pes dureder vi kotar e Regionengo Europako Komiteto. CoR trubuj te kerel buteder prominetno thj pro-aktivno rola ande Europako nivelo ko legaripe vash e Romengi integracija. Trubuj investiribe ande personalno zuralipe e Romane chajengo thaj e terne dzuvlengo trujal e komunitetakiri buchi upral e nekobor politikane prioritetura.

Chuvipe akale phuchipasko sar kotor ko akanutne bare politike

Crdijem pe rig trin dimenzije kotar e bare politike/mainstreaming/ save si but importatno.

Majangle, e Thema thaj e publikane autoritetura trubuj te respektirinen e internacionalno konvencijen, majbut e Konvencija vash e Chavengere Hakaja thaj Istanbuleski Konvencija vash e dzuvlengo protektiribe, thaj te legarel pes pala kadala Konvencije, bizi te dikhel upral e rasa, kultura vaj socijalno hali/situacija. E Romane chaven thaj e romane dzuvlen isi jekh hakaja thaj musaj te oven tretirime jekh/jekhutnes. O phageripe upral e individualno hakaja shoha/nikana chi trubuj te phenel pes sar “Gypsy butja/afere”. Kodo trubuj te ovel chutino andre ande Nacionalno Strategije vash e Romengi Integracija. E publikane autoritetura/oficijalne manusha, trubuj te len sama upral e diskriminacijakere aktija vaj pe bilacho/dzungalo keripe diso.

Dujtones, e Nacionalno Strategije vash e romengi Integracija, e Regionalno programija vash e Romengi Integracija thaj e Strukturalno fondija, trubuj te investirinen ande personalno zuraripe thaj lache droma vash e chavore, terne thaj e terne dzuvlja ko trujal-sektorengere prioritetura. Kodo shaj te prekerel pes ande dejbe dumo/vast/zor vash e komplementarno aktivitetura pe azhutipe ande shkolaripen, avibe dzi pe buchi thaj participacijakere shajipena, sastipe thaj lache dzivdipaskere kondicije.

Trinto, trubuj te lel pes sama vash e lokalno programiribe thaj sektoralno politikengo keripe save so ka anen e Romengi integracija thaj te len pes ande godi sa e prioritatura vash kodo. Dzikote dzala o proceso vash definiribe, save vi te ovel politikako vaj publikane aktivitetongo, trubuj te len pes ani godzi e situacije pe save arakhena pes e Roma thaj olengere ciloske grupe. Sako jekh, pozitivno vaj negativno impakto upral e Romengi integracija trubuj te ovel evaluirimo/dikhilino. Sako jekh publikani intervencija vaj shajipena fokusirime upral e chave, terne vaj dzuvlja, trubuj aktivno te promovirinen pes ande Romane komunitetura. E aranzhmanura so kerena pes e Romane komunitetakere bucharnege, te den pes targetirime informacije, azhutipe thaj avipe dzi pe shajipena, kodolesar so ka azhutin pes te keren pengere lila/dokumentura save so trubuj te den pes ande sako jekh respektirimi komuniteta. Mashkar e but relevantno areje vash gasavi jekh akcija si: thana/khera vash e hurdelina, NEET-eskere targetirime inicijative, naformalno edukacija thaj shajipena vash siklljovipe sasto dzivdipe/trajo, biznisura vash e dzuvlja thaj inicijative vash korkore penge arakhibe buchi, vakciniribe thaj sastipaskere programura vash promoviribe, stipendije thaj EU-jakere promovirime programija, sar so si, sar egzemplo, Europako Volontarno Serviso.

Ikerindoj ande godzi e post-2020 strategija, e diskusije trubuj te astaren kodolesar so ka roden pes pozitivno diskriminacijakere aktivitetura save so ka oven lendine/adoptuime thaj te phagen e akanutne Romengere marginalizacija. Jekh importantno elemento kotar e bare politikengere cilura si e chachune statistike vash e Romani populacija ande Europa. Naj vi fundavne demografikane data baza informacijendar. Javer imoportantno buchi, dzaindoj pala kodo respekto si te sikaven pes kodola socio thaj ekonomikane statistike saven so isi relevantno Romane specifikengere indikatora. O Eurostat trubuj te akharel pes vash kodi buchi thaj te ovel olake prioriteto. Dureder, o Europako Romano thaj Phirutnengo Forumo dela rekomandacije te chiven pes andre e gender senzitivno indikatorura andre, ande sa e.

Terne phrandina si e KOMUNITETAKI BUCHI

Romane dzuvlja sar komunitetakere bucharne

E komunitetaki buchi si sar buchi ande hurdelin. Si vrama kana i buchi dzal non-stop, thaj javer drom, e bucha na dzana. Kodi buchi na dela shajipe te terdzos thaj ma te keres khanchik. Kerena pes but javereder tehniko sostar sako jekhe bucha isi specifikane trubujimata. I buchi si but strukturirimi. I buchi dzala pala univerzalno role, numa nashti te ovel standardizirimi. Sako jekh buchi si kompleksno univerzo korkori peske. E majlachi shansa vash sako jekh so kerel kadi buchi, si te dikhel pe bucha sar luludza thaj sako jekh luludzi si la javereder trubujimata. Kodoleske o manush trubuj te khelel peske e luludasar, te dzivel pashe late, thaj te dzanel kana thaj so trubuj sakone jekhe luludzake. E komunitetako bucharno si kotor e phuvjatar kote so bajron e luludza/e buchi/ thaj trubuj te ovel ole baro dzanipe te shaj te kerel i vizija thaj te resel dzi late. Amen lijem kodo metodo an amaro projekto. Sa e timeskere membrura keren buchi ande tereno/ande phuv/, savore si Roma thaj keren but lachi buchi thaj savore si kotor e komunitetatar kote so vi trajin vi keren pengi buchi. Kodo si kodolestar so, kana o manush si komunitetatar, vov/voj dzanel majlaches save mehanizmura te len ano vast thaj save bilachipena te hutin. Kodi metodologija pashljol upral i jekh chib, jekh kultura thaj hacharipe kaj sen kotor kodole trujalipastar. E komunitetaki buchi si o vilo kotar zurale pharuvipa – numa teli jekh kondicija: kodo si o zuralipe korkori peske. E komunitetaki buchi naj numa kampanje thaj an peske intervencije nashti te oven bazirime upral projekto vaj buchi so chi kerel pes ande kontinuiteto. Odorig kote so e komuniteta isi dikhline trubujimata, marginalizirime kotar o them, vaj isi olen avrutne konfliktura, e komunitetakere bucharne trubuj te sikaven pakhiv, konsistencija thaj kontinuiteto.

Vash amare cilura, kodo so angazhirindem majangle e Romane dzuvlen sar komunitetakere bucharne, sikavdas kaj sasa amen buteder beneficije. O efekto kotar kodo te zurares e javeren kodolesar so ka de olen egzemplo, si but zoralo. Te terdzol pes profesionalno pala kodo te ovel pes angazhirimo sar Komunitetako bucharno thaj te lel pes medijatorno rola e themeskere manushencar, anela dzi pe kodo te oven barikane/bareder ande komunitetakere jakha .Kodolesar, i Romani dzuvli kerel pestar jekh nevo modelo vash e javera, sikavindoj shajutne alternative save ka keren impakto upral e chavore, chaja thaj daja. Von shaj te oven vi phurt/podo/pato vash javereder gindipaskere drama, specijalno kana i komuniteta si marginalizirimi. Von si vi lacho motoris vash promoviribe korkorutno vaj socialno biznis, privilegirimo drom vash ekonomikano korkorutnipe.

sastipe. I rola sar ‚sastipaskere medijatora‘ but laches kerdas pes thaj sikavdas efekto ande Balkaneskere thema. Kodola numerura dena informacija vash o seksualno sastipe thaj chavengo bijanipe, chavorengere nasvalimata, prevencija, lokheder avipe dzi ko publikane servisura. Kodo si mishtoavibasko punkto vash dureder keribe dijologo vash intimno bucha thaj aktuin sar medijatorura ko keribe kontakto e profesionalinconcar. Pe agor, kodo si instrument svo zurarel o senso kotar korkorutno-respekto thaj socialne dzanibena, specijalno vash kodola so bajrovena.

Komunitetakere thana: jekh biprendzarde trubujimata

Leindoj sama pe civilno dzivdipe ande Romane komunitetura, trubuj te phenel pes kaj dzi akak na lijas bareder sama ande publikani politika vaj ande debata. Kodo fakto harnjarela e shajipena vash kodo te kerel pes integracija so ka ovel legardini kotar e komuniteta. Sa so trubuj te kerel pes si te arakhel pes lacho than – varesavi hala, soba, cikno kher, kote so e manusha shaj te arakhen pes thaj te keren pes aktivitetura. Kodo trubuj te ovel than dzi pe savo shaj lokhes te avel pes thaj so ka dikhel pes sar khetanutno than thaj beneficija vash sasti komuniteta. Gasavo jekh than, ka del e manushenge te hacharen pes kaj, kodo si lengo than thaj ka ovel sar ‚siguripaski zona‘ mashkar e butemanushengi thaj hierhikani familija thaj avrutni luma, kote so e Roma butivar si dikhlina sar bilache thaj strejno manusha. Dikhindoj upral e eksperienca kadale projektostar, amen kerdem identifikacija pe trin klejakere funkcije save so shaj te dzan kotar gasavo jekh than/kher/. Kadala funkcije si: te del pes jekh informacijengi mesaja thaj than kote so shaj te keren pes privatnikane konverzacija; te ovel jekh edukacijako than so ka ovel vash e sasti komuniteta; te del than vash e ternengo klubo.

O trubujipe vash informacija si dominatno, numa kodo si startno punkto. Dureder, kote si than vi vash e lojalno konsultacija so ka del than kote so e grupe vaj individualcija shaj te len buteder servisura thaj varekon te del olen godi/advajso/sugestija. Publikane servantura, sastipaskere profesionalcura, legalno profesionalcura, mediatorura thaj komunitetakere bucharne, savore ka shaj te aven pe kodo than thaj te keren interakcija e komunitetakere membronar. Kodo mahat/vazhno/importantno shaj te ovel specijalno e dzuvleng, sostar ka ovel jekh sigurno than, avrijal kotar i familija, kote so e dzuvlja ka shaj te phenen vash olengere pharipena thaj te diskutuin vash e specifikane tematura pashe dzi lende. Gasavo jekh than ka ovel phutardo vi vash buhleder avipe dzi pe provizije kotar e publikane servisura save ka den e komunitetake informacijakere hainga thaj te azhutin olen ko skrinisaribe dokumentura. Kodo ka lokjarel olenge o proceso te aven lokheder dzi pe publikane servisura thaj javera publikane institucije.

Isi buteder logistikane barijere save so chinaven e Romen te len haj te keren participacija ande edukacijakere shajipena vash e treningura thaj profesionalno sikljovipe. Ki rig kotar sa buteder koshti thaj familijarno barijere, nashtipe te heminen pes, e thana kote so kerena pes gasave aktivitetura si dur olendar thaj butivar e manushen naj love te traden dzi kote. Specijalno e dzuvleng thaj e terne chajenge kodo si baro pharipen thaj si „but dur“ thaj avrijal kotar olengere shajipena/posibilitetija/. E komunitetako than, sar te si shaj te del shajipe te ikeren pes varesave treningura, vorkshopura, te del pes individualno thaj grupako azhutipe/suporto/, te sichon te ramon thaj te ginaven thaj javer. Thaj so si but importantno, kodo than shaj te del shajipe te ikeren pes orientacijakere thaj profesionalno treningura thaj e romane dzuvleng te del pes suporto te shaj aven dzi pe kvalifikacije so rodene pes.

E ternengo klubo si than vash ternengo sikljovipe, shajipe te sikaven pes thaj te socializirinen pes. Vash e phureder, kodo ka ovel than vash slobodija thaj stimiliribe, kote so e civilno kompetencije ka shaj te keren pes, sar vi te len pes varesave dzanibena. So si but importantno, i metodologija katar e ternengere klubija vazden e ternengiri korkorutni pakhiv an pende, thaj te ikljovent avrijal kotar e phare tradicionalno role mashkar e mursha thaj dzuvlja.

Shkola, shkola, shkola: i edukacija si i kleja

O edukacijako nivelo mashkar e Roma si ko but tikno nivelo, specijalno mashkar e terneder generacije, thaj gasave statistike, korkori peske, shaj te sikaven e EU-jaki hiba pe kodo so phenel pes „them/societa dzanlipastar“. Vash kodo chaches ka trubuj te dikhel pes o impakte pe Roma sar kotor e Europakere 2020 indikatora vash e edukacija pe majterne bersha. Sar

Dejbe azhutipe thaj suporto e Romane chajorengje thaj terne romnjenge si jekh majucheder prioriteto, trujal savo ka shaj te investirinel pes pe lacheder droma vash kodola manusha.

te si, dzi akana kodo trubujasa te ovel prioriteti ande Nacionalno Integracijakere Strategije vash e Roma. Dureder, trujal amaro rodipe so sasa kerdino an buchi ande komunitetura, amen dikhlem kaj generalno, e Roma na dikhena e edukacija sar varesavo kuchipe – vi vash e chajora! I relacija mashkar kodo so sikavela e efektija thaj sostar e chavore dzan vaj na dzana ande shkola, thaj sostar vi dureder isi phrandipa pe terne

bersha – achola sar jekh kompleksno buchi. Kote naj gindo kaj, generalno dikhindoj, te ikerge pes e chajora lungeder vrama ande shkola, kodo ka kerel bareder influence upral kodo te kerel pes prevencija kotar kodo e chajora te phrandinen pes pe terne bersha.

I edukacija si majzuralo haing/resurso kolestar e terne chajora thaj terne dzuvlja shaj te vazden pengo psihologikano thaj ekonomikano korkorutnipe, thaj te phraven pengo drom sar zurale memburara ande familije, ande komuniteta thaj ko buhleder them/societa. I vahti kotar olengo anglal-adolescentno vrama, si e majkritichno periodo. Vash lachi integracija, e chaja trubuj te oven ‘hemime’ ande sikljovipasko proceso, astarindoj kotar olengere majcikne bersha, angleder te oven dikhline sar “bare chaja” thaj pal kodo, dikhline sar “tikne romnja”. So si buteder importantno, olen trubuj te ovel lokheder avibe dzi pe javereder modelura thaj shajipena, angleder te roven pes kotar olengi phareste definirimi gender rola ande but zoralo patrijahalno trujalipe ando them. Pe jekh vrama, si importantno te respektuil pes o kuchipe/moljaripe/ te ovel pes daj thaj motoris so tradel e familija angle. Kodoleske, i shkola trubuj te ovel dikhlini, na sar alternative vash kodo dzivdipasko modelo, numa te ovel dikhli no sar drom te kerel pes diso lacheder. Kodolesar so ka shaj, korkore te determinirinen tumaro dzivdipe thaj tumare dzivdipaskere shajipena, tumen ka shaj te keren funda vash lacheder vrama vash tumare chavore.

E propozalura save so si dendine kate, savore si kotor e infrastrukturatar thaj kotor e kondicijendar save so trubuj te resen pes, resarinasar/cilosar, te avel pes dzi pe efekto. E izolirime akcije thaj e buchi so keren na-formalno e pro-Romane organizacije, chachunes dikhindoj, nashti te keren varesavi realno diferenca. Numa lache publikane politikasar thaj legarimasar, te avel pes dzi pe varesavi

Keripe pakto/phangli vorba/ e Themesar thaj e Romane Komunitetoncar vash fokusso upral e edukacija e Romane chajengi thaj terne romnjengi so ka ovel fundamentalno kotar katar e post- 2020 strategija.

krikani masa kotar e terne Romane dzuvlja, shaj te adzikeras te keren pes pharuvipena andre ande komuniteta, e manushendar ande komuniteta. E terne dzuvlengi formalno edukacija shaj te ovel jekh zuralo instrumento an lengere vasta. Kadi edukacija dela olenge shajipe te skrinisaren thaj te ginaven, dela olenge profesionalno treningo thaj socialno dzanipena save so trubuj olenge te shaj lokheder te hemin pe ande them/societa, ande publikane servisura thaj ande buchako pazaro. Kadi edukacija anela vi dzi pe kodo te prendzarel pes olengoro statuso thaj avtoriteto ande Romani komuniteta. Von shaj te terdzon sar pozitivno/lache modelura vash e chavora thaj e terne ande komuniteta, thaj te oven kadala so ka vorbin chaches e phureder generacijasar. Lokhete, kodo ka vazdel jekh nevo, buteder modern balanso mashkar e gender/mursha-dzuvlja/ relacije thaj ka zurarel e Romane dzuvlen te shaj korkore te reprezentuin pengere thaj pengere chavorengere intereson.

E dzuvlen saven so isi agordini, savi vi te ovel shkola, isi save vi te ovel bareder shanse te khuven andre ko buchako pazari – so si, pe jekh vrama vi fundavno gindo. Te agorden mashkaruni shkola/sikljovni, vaj agorden varesavo profesionalno treningo thaj te keren buchi pe tumare 18 bersha, si jekh bari buchi. Kadi perspektiva shaj te del motivacija bute terne manushenge thaj lengere dadenge vi dajenge, te agoren pengi shkola thaj ma te phrandinen pes pe terne bersha. Trubuj te dikhel pes pe avutni vrama vash mehanizmura save ka shaj te garantirinen e terne Romane dzuvlengi kaj ka arakhen penge buchi pala e shkolako agoripe.

E stiendije vash e Romane chaja thaj vash e terne dzuvlja si jekh kotar e mehanizmura – thaj si mehanizmo savo so trubuj dureder te zurarel pes vash lungeder vrama thaj pe diferentno nivelura. Kadala stipendije te den pes na numa vash e univerzitetura, vaj numa vash e but talentirime chaja. O studiripe thaj lejbe diploma si but mahat/importantno, specijalno kodolenge so dziven ande chorolipe. Kodo si vash buteder hardziba, sar so si: sakodivesesko transporto dzi pe shkola, haben, uravimata, shkolakere materijalura, lejbe than ko buteder edukacijakere shajipena. Vash e Romane familije, kodo naj numa hardzibe so von nashti te pokinen: kodo si vi hasaripe e lovengo, sostar kadala love trubuj te den pes vash vareso javer. E stipendije trubuj te dikhel pes, na numa sar varesavo personalno shajipe, numa vi sar mehanizmo ande sistemo kotar e socialno

beneficije thaj inicijative save si dende vash e familije.

Dzikote dzala o chavoripe, i kooperacija mashkar e sichara, shkolakere autoritetura thaj e familije, si but importantno. I akcija so keren e Romane shkolakere medijatora, phutaren vi e vudara vash bareder sukseso. Vash e chavore ande teljarde/chorole/, izolirime vaj gavutne ruralno komunitetija, si but imortantno te kerel pes buchi upral o suproto pe shkolaripe pe jekh buhleder perspektiva thaj e bucha te adresirinen pes pe cahvo thaj pe leski familija. Sar egzemplo, ka shaj te del pes dureder socialno azhutipe kodolesar so ka del pes haben, transporto vaj socialno thaj kulturakere shajipena ande etnikano hemimo trujalipe. O azhutipe/suporto vash e edukacijakera aktivitetura trubuj te sikavel pes sar standardno socialno politika, thaj te ovel fundirimi e Romengere Integracijako Prosesi kotar e Strukturakere Fondija.

Phrandipa pe terne bersha si KHETANUTNI FUNDA

Maripe mamuj rasizmo thaj e stereotupura

E rasistikane bucha teljaren e progresivno zoren te vazdel pes e Romani komuniteta. Kana ande publikani sfera isi bihaljovipe ande Romengi komuniteta thaj kana e diference mashkar e Romani komuniteta thaj e javera naj phendine diference ande Romano komuniteta, si vaj naj phendini, mamuj e modernazacija thaj e hasardine tradicije. Kana si o atako, e sasti komuniteta hacharel pes kaj si bazorako. I reakcija si, te inkerel pes o identiteto, pashe dzi pe kodo so si phurikanes. Varesave partenrura hacharen kodo kaj naj mishto te sikaven pes e terne phrandipena ande publika. Kana si angleder o rasizmo, o Romanipen, o baripe so si kotor e Romane kulturatar, sakana si majangluno. Jekh dzaipe phundro angleder pe generalno trujalipe, sasto dikhipe pe anticiganizmo thaj e dzungali/bilachi vorba ande mediumija shaj te anel dzi pe jekh bareder buchi so keren e Romane dzuvlikane aktivistura thaj komunitetakere bucharne ande promoviribe pe gasavi jekjh progresivno integracija.

Jekh javer barijera si kodo so e manusha gindinen kaj e Roma si jekh homogeno kultura: kaj sa e Roma ulaven jekh tradicija, thaj kaj sa e komunitetura si legardine thaj inkeren pes dzi pe jekh principura. Kodo chi trubuj te lel pes ani godzi thaj pe kodo so trubuj te adresirinel pes. Pe jekh vrama, kana vorbisaras vash e phrandipena pe terne bersha, kodo varirinela mashkar e javereder romane grupe. Kodo avela kodolestar so mashkar e romane grupe thaj e themeskiri/societaki/ hierarhija, sikavena pes but hiva thaj bihaljoviba. Kate naj baro dzanglipe vash e Romengi kultura pe faktorura save so kerena influneca upral e modernizacijakere procesura. T rubuj te kerel pes seriozno kvalitativno thaj kvantitativno rodipen/analiza/ thaj te del pes jekh lachi baza vash e majodorutno programiribe.

E civilno themeski/societaki/ responsibiliteta

E agentura kotar o civino them/societa/ trubuj te stopuin o transfero pe bucha save so chudena pes upral e Romengi integracija, upral e pro-Romane organizcije, vaj upral e specijalizirime gadzikane agencije. Amen trubuj te keras buteder, na numa te vorbisaras, vash e bi-ekskluzija thaj te anas e Romen dzi pe publikane sfere, specijalno te das olenge jekh bilachipe thaj natolerancija. Tritone sektorskere organizcije thaj olengere drakhina/networkura/ trubuj te len terdzovipe vash e tretmano thaj e trubujimata saven isi e Romen, thaj so si kotor e socialno justicijatar. Kadala organizcije trubuj te keren proaktivno buchi e Romane aktivistetonar thaj te ulaven pengere inicijative thaj drakhina/networkura/. Te kerel pes jekh solidaritetoski kultura thaj jekh aktivno themutnipe, si e majbari responsibiliteta kotar e civilno themeskere organizcije-thaj kodo proceso musaj te lel andre vi e Romen, Romane dzuvlen thaj Romane thernen sar primarno responsibiliteta. Pe agor, e civilno theme/sociata/ isi responsibiliteto te dikhel an avutni vrama thaj specijalno te adresirinel e trubujimata kotar e chavore thaj kotar e terne manusha. E responsabilitete pashljon upral kodo te phutren pes shajipena vash kodo te zhutisaren pes e terne Roma te shaj te oven saste thaj aktivne manusha mashkar e javera. Si but mahat/importanto/ kaj sa e chavore thaj e terne manusha, vi e chajora vi e chave, isi olen shajipena te dziven pesko dzivdipen avrijal kotar e granice/limitura/ so dela olenge i komuniteta thaj te shaj arakhen pes e manushencar kotar e javereder kulture thaj trujalipa.

dominantno bare niveloski kultura:

ekskluzivno, rasistikanes, segregiribaski, violencaki

shkola

civilno
societa

amala

lokalno
institucije

buchi

intersekcijaki metodologija
gender thaj e generacije
lunge-vramake perspektive

komunitetaki buchi
lache modelura
Romane dzuflengere aktivistura

familija

Romani komuniteta

traditcionalno Romani kultura:

patrijarhato, pharipe mashkar e dzuflja thaj e mursha, izolacija, arakhibe

Red Notebook Principura

Te vazden o phuchibe vash
terne phrandipena trujal jekh
mashkarsektorijalno metodologija:

**Investirinen an
personalnozuraripe
vash e Romane
chajora thaj terne
dzuvlja trujal e
komunitetaki buchi**

I bari/buhli/ segregacija, harno kulturako kapaciteto ande familija, limitirimo avibe dzi pe shajipena vash e edukacija – pharipena te astaren pengere shajipena vash personalno zuraripe. Vi solduj, vi e patrijahalno kultura vi e rasistikani dominantno kultura, khelena opresivno thaj negativno rola savi so chinavel e mashkar-komunalno progresura thaj harnjarel e individualno shajipena vash e manusha.

O fokuso upral e politika savi so amen khamas, si e intervencije ande politike kolencar shaj te kerel pes prevencija pe phrandipena pe terne bersha, e Romane chaja – e Romane chavora, e terne thaj e terne dzuvlja. I resarin/o cilo/ si te vazdel pes olengo kapaciteto vash kodo, korkore te arakhen pengo drom ano dzivdipe, vi kodo so dikhen butviar kerdini diskriminacija, pe savi dzivdinen sasto dzivdipe, pe lengo etniciteto, bersha thaj socialno situacija. E chorole dzivdipaskere kondicije – o chorolipe,

I praktika kotar kodo so e romane chave terne phrandinena pes, shaj te chinavel pes trujal jekh mashkarsektorengi metodologija thaj te adresirinel jekh lungi vramaki politikani vizija kotar e opresivno trujalipaskere faktorura. O hemipe kotar e shkolakoro sistemo, kotar e lokalno publikane institucije thaj kotar e civilno themeskere/ societakere/ grupe, si kruicijalno te avel pes dzi pe societakere pharuvipena, save so shaj te azhutine e Romane dzuvlen thaj te vazden pes upreder kotar varesave kompleksura. E adzikerinde efektura katar kodola akcije si, te generirinel pes phageripe ande socialno izolacija vash e Romani komuniteta, savi so na dela bare shajipena vash e terne. Kodi mashkarsekonalno metodologija dikhela e Romene chajoren sar vareso so si hor ande romani familija thaj ande komuniteta: o hemipe kotar e mursha thaj e dzuvlja kotar sa e generacije, specijalno e dada thaj e deja. I operacionalno strategija vash so sijem amen, si bazirimi upral e komunitetaki buchi kotar e romane socialno bucharne, kotar e medijatorura thaj aktivistura, vi kotar e protagonistura katar e Romane dzuvlja, save si motoris pe komunitetakere pharuvipena.

Romane dzuvlengere aktivistura

E Romengo getosko kampo ande foro Rim, shoha/nikana/ naj sas les dzuvlengo reprezentanto ande interakcija e publikane institucijencar. Astarindoj kotar 2015 bersh, teli e presija so kerdas ande publikani sfera, i organizacija RoWNI – Romane Dzuvlengi Drakhin/Networko/ ande Italia, grupa kotar e terneder thaj phureder Romane dzuvlja kotar e buteder kampura, majbut katar e ex-Jugoslavia save so avile ande Italija kana sasa e maripena ande Balkano, astarde te keren participacija ande publikane khidipena. Kodo sas, sar amen astardem te keras kodole projektoski buchi. Sako jekh medijatoro kherelas buchi an pesko kampo thaj sas la komunikacija e komunitetasar.

Kodi si zurali buchi so kerel amari metoda: grupakere khidipena thaj individualno dijalogija vash e bucha so si phangle e phrandinencar, e familjakere relacijencar, sastipasar thaj e prospektoncar legadine kotar kodi parimisi “jekh amendar”. Specijalno pe kodola tematura, kana o operatoro si dzuvli, amen shaj te anas dzi pe korkorutni reflekcija pe lungeder vrama. Kodo si jekh kotar e droma pe save vazdas sama savi so shaj te avel dzi pe but manusha.

So si majbut importantno, e Romani dzuvli savi so sasa aktivirime sar operatoro ande komunitetaki buchi achola sar jekh permanentno egzemplo thaj referencako punkto ande komuniteta. O majbaro problemo si pe kodo kaj skurto-vramakere aktivitetura pe eksperimentalno projektura si cikni buchi thaj khamela pes buteder. Jekh permanentno, stabilno mehizmo vash e romani dzuvli trubuj te ovel investirimi pe lokalno nivelo.

Kodo naj te ovel bizi pharipena, sar jekh hiv mashkar e sakodziveseskere formalno mehanizmura kotar o monitoring thaj evaluacija, e rezultatura kotar e socijalno akcija thaj kotar e kompetencije saven so isi e

Amari asocijacija khedela khetanes e dzuvlen save si barikane vash olengo etniciteto thaj olengi kultura thaj save so khamen te promovirinen pengi kultura ande italiako them/societa/. Amen organizirindem aktivitetura save so shaj te zhutin ande proceso vash e romane dzuvlengi emancipacija thaj socijalno inkluzija ande moderno dzivdipe. Amen khamas amari komuniteta te achaven e praktike save so limitirinen/harnjarena/ olengoro digniteto/baripe/. Buteder katar amare membrura si dzuvlja save so dziven ande "kampura", saven so naj buchi thaj isi olen but cino levelo kotar edukacija. E protagonistura kotar amari buchi si e dzuvlja thaj e chaja kotar e diferentno Romane komunitetura.

E komunitetaki buchi sasa kerdini ande nekobor "kampura" ande baro foro ando Rimo thaj ande "jekhe vramakere kampura" ande Toronto, javereder Romane komunitetoncar kotar e ex-Jugoslavia thaj e Roma so avile Romanijatar. E "kampon" isi but tikne findavne kondicije vash dzivdipe thaj si totalno crdime pe rig, si segregirime thaj kote so e familijen naj nisavi buchi te keren.

Romane dzuvlja si but bare. Si majbareder kana kerela pes vorba vash e skrinisardi interakcija. Te hemil pes e Romani dzuvli sar bucharni thaj sar komunitetako operatoro, si jekh fundamentalno buchi kotar e principura thaj baza vash e pharuvipena so ka keren pes dureder. Numa, trubuj te phenel pes kaj buteder investicije pe treningo, logistikano suportto thaj mentoriribe, shaj te del bareder efekti. O kapaciteto te ginavel pes dokumento, te bichavel pes e-mail vaj te skrinisarel pes nota, nashti te del pe gas avenge so aba dzanen te keren kodo.

I preparacija, evaluacija thaj o reportiribe kotar e komunitetaki buchi si jekh importantno proceso kotar treniribe pe buchi vash e romane dzuvlengere aktivistura

save so lena than ande aktivitetura. Varesave kotar e dzuvlja kerdine eksperimento an pengi buchi vash e persho data, thaj varesave kerdine bareder buchi ande grupakere khidipena. Savore, kerdine jekh lacheder haljovipe vash kodo sar te reflektirinen ande reportura pe lengere individualno experience, thaj sa kodo te integririnen ande jekh kolektivno proceso savo so vazdel o krlo/glaso/ e komunitetako ande jekh konstruktivno propozalo vash keribe akcija. E projektoski buchi dijas butivar shajipena te del pes vorba but phutardes thaj publikanes – vi ande timo, vi ande komuniteta, vi ande bareder publikane khidipena. Te terdzol pes anglal e publika thaj te phenel pes vorba, si jekh but zurali buchi.

E komunitetaki buchi vash o temato pe phrandipena pe terne bersha sasa phutardes criticizirime thaj dijas jekh negativno imazho vash e Roma, specijalno kotar varesave Roma mursha so gindisaren javereder. Amare dzuvlja terdindile an pesko than thaj sikavdine korkori penge kaj si zurale te den kontribucija vash jekh nevi perspektiva: e daja kotar e komuniteta chivena pes ano centro kotar e lacheder dzivdipaskere prospektura katar e neveder generacije. I buchi save so roden e angazhirime operatora an kodo projekto si: buchi thaj porspektija vash e ternengoro integriribe.

Kodo sasa prenzardini sar kuch buchi: nekobor bareder dzuvlja kotar o timo kerdine report vash e komunitetaki buchi so kerdas pes. Pe kodo rezultato so reslem, amen sem but barikane.

Lache modelura thaj e Medije

Amen kerdem amari buchi vsh e dzuvlja save si anglal i adolescencia thaj ande adolescencia, chajora mashkar 9 dzi pe 15 bersh, kotar e but chorole thaj but tradicionalne gavengere komunitetija.

Kodo si jekh but delikatno thaj pharo periodo/vrama/ kotar o dzivdipe, kana shaj te phraven pes e vudara kotar amaro dzivipen. Kodi si vrama kana amen keras varesavi projekcija vash kodo so amen ka ovas kana ka bajrovas thaj so ka keras kana ka bajrovas. Kodi piktura vash amende thaj amaro majodorutno dzivdipe naj varesavo kreativiteto, kodo si vareso so amen legaras amencar kotar e nakhli vrama an amaro dzivdipe. Vash e chajora save so bajrona ande gava thaj ande chorole segregirime mashkara, o imazho vash e luma/sumnal/ si pharni-kali. Katar jekh rig, olengere daja thaj e familije, save so na dikhle khanchik javereder kotar kodo so dikhenas sato dzivdipe, thaj te ovel pes numa daj thaj kotor e tradicionalno familijatar. Javere rigatar, e luma savi so sikavela pes ande TV thaj naj doborom dur olendar. Vash e chajora save so dziven pengo dzivdipe an kodo periodo si but importantno te len direktno eksperienca katar e Romane dzuvlja save so dzivdinen javereder trajo/dzivdipen/. Si but importantno te dodzanen kaj te ovel pes Romani dzuvli adadziveseski luma si vi jekh baro shajipen vash o dzivdipe.

Trujal amari komunitetaki buchi, pe jekh naformalno drom, trujal dijalogo thaj direktno kontaktija, amen prezentiridem e roman eterne dzuvlenge nekobor lache modelura. I

Romani dzuvli shaj te ovel so khamel: profesionalno dzuvli, politikano aktivisto, ginikologo, psihologo, aktero, Doktoro pe Sociologija.

Jekh ekonomikane independentno, personalno realizirime dzuvli, moderno, thaj pe jekh vrama vi chachuni Romani dzuvli, laches prendzardi thaj respektirimi. E direktno

FFRR – Forumul Femeilor Rome din Romania

O Forumo pe Romane Dzuvlja Romanijater reprezentuil e Romane dzuvlengere intereson – e Romanijakere manushengere intereson. Amari resarin/cilo/ si te ikeras, te sikavas thaj zurarkeras o Romano minoriteto, dzaindoj pala e principura thaj jekhipe vi na-diskriminacija ande relacija e javere manushencar, sar so si phendino ande Konstitucija. Amen keras buchi te sigurinas jekh, slobodno thaj univerzalno aksesu/avibe/ dzi pe kvalitetno edukacija pe sa e nivelura ande publikano edukacijako sistemo vash sa e Romanijakere Roma, specijalno vash e dzuvlja. Amen keras buchi upral e prevencija thaj segregacijako eliminiribe. Amaro majbaro interesu si i edukacija, kultura thaj e medije.

Workshopura/Khidipena/ ande shkole, informiribaskere sesije vash reproduktivno sastipe, komunitetaker khidipena thaj socialno teatareskere performance sasa implementirime ande shtar tradicionalno thaj izolirime gava e komunitetoncar sar so si: Bughea de Sus thaj Cetateni (Arges), Sotriile thaj Mizil (Prahova).

kontaktija gasave dzuvlencar shaj te den buteder shajipena vash e adolescentno romane dzuvlja te shaj te ahaljojen kaj kote avri egzistuin but javereder shajipena. Kodoleske e dzuvlja shaj te dikhen suno, shaj te resen dzi pe kodo. Me semas avguni dzuvli so tradelas vurdon ande muro gav. Me lijem stipendija te phirav pe medicinaki shkola. Me kerav buchi ande Parlamento. Me shaj te ovav, so me khamav te ovav. Keren pengere resarina/cilura/ thaj te resen dzi pe kodo.

Vash kodi buchi, te phutren pes e jakha e chajengere anglal save so terdzon e shajipena, thaj te aktivirinen pes resarina sar te arakhen pengo dzivdipasko cilo, e mediumija khelen but importantno rola. Direktno hemibe e protagonistengo kotar e prendzarde TV thaj kotar e medijakere reportazhe, shaj te keren but baro impakto. Realno manusha ande TV, thaj na negativno stereotipengere imazhura – ande luma keren bari diferencija.

Te phires thaj te oves kodo so tu khames, trubuj te ovel tut duj phundre. Jekh phundro si i shkola. O drom pe savo trubuj te phires thaj te khames te oves ano tlo dzivdipen kodo so tu khames si – i edukacija. Amari komunitetaki buchi thaj lacho modelo dzal trujal e importnca kotar o sichovipe ande shkola thaj personalno edukacijako zuralipe. Vaver importantno element si i sama vash amaro korkorutno individualiteto, o hakaj korkori tu te khames te oves kodo so tu ka phenes korkori tuke. Ande tradicionalno romani kultura, kote so e familijaki rola si but zurali, kodo naj lokho te resel pes. Astarindoj kotar tiri decizija vash korkori tuke – informacija vash tiro reproduktivno sastipe, si jekh importantno element kotar tlo kapaciteto te zurares tut sar persona.

So ikljovela sa kodolestar, si kodi diskusija vash phrandipena pe terne bersha ande komunitetaki buchi e phureder manushencar, save so vi von dikhle kaj o phrandipe pe terne bersha naj mishto. Kodo si importantno vash kodo kaj hachardem kaj trubuj te kerel pes buchi vi e murshencar vi e dzuvlencar, vi e phurencar, vi e ternencar.

Ternengere klubija

Pe drom kotar amaro butebershengoro butikeribe e komunitetasar, amen dikhlem kaj e terne Romani komuniteta terdzol mamuj e proklamirime nacionalno strategije thaj Europakere programura, ande olengo lokalno realiteto. Amen korkore ande nakhli vrama zurardam amen trujal e programura vash, jekhe rigatar, chavore ande fundavni/elementarno/ shkola thaj, javere rigatar, pe terne daja thaj kodola save so but sig ka oven daja. Specifikane inicijative save targetirinena specifikane trubujimata vash specijalno targetirime grupe. Lache prendzarde thaj respektirime aktivitetura – numa vi majodorig servisura vash e manusha savenge kodo trubuj.

Sar alternative, trujal amari buchi e studentongere klubosar ande univerziteti, amen ande praktika sikavdem javereder metodologija. Amari asocijacija, bazikane azhutisardas jekh grupa kotar e terne manusha, na numa te realizirinen pes inicijative, numa vi te vazdel pes olengo identiteto sar kompetentno aktivno Europakere manusha, save so shaj te

reinvestirinen an peste thaj ande lengere komunitetura. Kadi buchi amen dikhas sar luludzengo bajraripe. Amen dikhlem kaj: keras obzervacija upral e avguni generacija katar e integririme terne Roma profesionalcura save so

shaj te astaren te phageren e stereotipura vash kodo so si Rom. Numa – e Romane uneverziteteskere Romen thaj lengere kultura naj bari rola. Kerdem jekh elita savi so, telel upre, kerdas progreso ande integracija ande studentongi komuniteta thaj ande publikani sfera. Pe jekh vrama, olengo sakodzivesesko dzivipen ulavdas olen kotar e normalno romano ritmo ande

Persone Ideje thaj Akcije vash e Efektivno solucije. Amaro alav si kodo so amen sijem thaj so keras: Romane aktivistura thaj socijalno bucharne save so keren buchi vash thaj ande romani komuniteta savi so khamel te anel dzi pe varesave pharuvipena .Amare buchakoro fokuso si e Romane chavore thaj e terne ande Bulgarijako region trujal o foro Blagoevgrad. Amen das suportu/azhutipe/ stipendijencar thaj kulturakere shajipenencar. Amen dijem dumo/vast/azhutipe/ te kerel pes Romano Studentongo Klubi, grupa kotar e univerziteteskere studentija – Roma, save so kerene koperacija amencar ande akcije kolencar kerela pes promoviribe e edukacijako, thaj maras amen mamuj o rasizmo thaj mamuj e stereotipura. Amen keras buchi vi e dzuvlencar, pe generalno thaj reproduktivno sastipaskere tematura.

E ternengere klubija sasa kerdine ande shtar komune ande Blagoevgradeskoro regiono: Blagoevgrad, Belica, Simitli thaj Krupnik. Sa kodola thana karakterizirinena pes bare Romane populacijasas, astarindoj kotar baro foro dzi pe cinone gava.

romani komuniteta. Thaj, dzikote e univerziteteskere studentura shaj te oven jekh lacho egzemplo vash e terneder, von naj chachuno imazho kotar olengi komuniteta.

O “normalno” dzivdipe si javereder.Thaj, save shajipena vash personalno zuraribe si phutarde anglal e “normalno” terne manusha ande Romane komunitetura? Avrijal kotar e shkola, bizi shajipe pe buchi, crdime pe rig kotar shajipena vaj socijalizacija. Astartine ande vakumo mashkar e patrijahalno tradicionalne chorole familije thaj o moderno dzivdipen kaskere vudara si phandadine anglal lengere muja, astarindoj kotar e vrama kana sasa but ciknore. Thaj dureder olengo dzivdipen achola ande varesavo bilacho folklore.

Amane kerdem ternengere klubija upral jekh fundavni ideja: te das olenge than kote so e terne manusha shaj te arakhen pes, te pharoven mashkar pende ideje thaj informacije, te sichon, te shunen thaj te oven ashunde. Jekh phutardo than, dzi pe savo shaj lokheste te avel pes. Jekh sigurno than thaj slobodno kotar bilache gindipena.

Stimuliribasko than, so ka del olenge shajipe te resen e shajipena vash profesionalno zuraribe thaj te phagen e barijere anglal lende. Than barvalo neve inicijativencar thaj relacijencar, dureder kotar e familjakere konekcije thaj than kote so e terne ka hacharen pes mishto. E ternengo klubo, sar so amen kerdem eksperimento, si sar jekh fenetstra mamuj kadi segregacija. E terne si andine ani situacija te keren diskusija, te vazden pengo krlo thaj gindipe, te organizuin pes korkore, te reflektuin/sikaven/ pengo kapaciteto thaj te len decizija vash pengere dzivdipena. Vaj, numa te oven pengere amalencar te keren lachi voja sar

grupa. Na buteder sar – te ovel pes manushencar kolencar khamen te oven. Sar so sa e javera “normalne” chavora keren. Terne manusha saven ka ovel shajipen te oven ande jekh than kote so ka kheden pes pengere amalencar thaj ka ovel olenge olengi privacija. So pe agor, si but importantno. Ko klidaribe: dzikote e ternengo klubo isi importantno elelmentura katar e na-formalno edukacija, olesko majvitalno aspekto si e socijalno infrastruktura. Kodo si jekh komunako than kote so e terne shaj te keren pengere eksperimentura ande transversalno relacije thaj te len sama vash e khetanutnipe thaj lachipe. Sa kodo si vash vazdipe dzanlipe thaj varesave kmpetencije. Kodo phurt/podo/pato/mosto/ kotar e “Romani komuniteta” dzi pe komuniteta kotar e Romengi kultura.

Khetane e publikane autoritetencar

Amaro crdipasko punkto si lokho thaj orijentirimo pe amari buchi ande sako kotor – edukacija, socijala vi kultura. Majangle e Roma si themutne peske hakajencar thaj obligacijencar egalno sa e vaverencar kotar e aver etnikano avipen. Dujto, i obligacija kotar e javutne institucije si te len grizha pe sa e themutne bizi diferencija pe lengo avipen. Buteder, e publikane institucije si akarde te keren buchi te oven khetane e bazichno demokratikane principencar pe egaliteto kotar i Konstitucija: “Sako themutne isi ... pesko hakaj, telal egalno kondicije, te lel participacija te legarel e javutne/publichno bucha, thaj te ovel les aksesu/pristupo pe publikane servisora.” An kodi buchi i kleja si pe aspekto, si aksesu pe javutne servisora telal egalno kondicije. Majbaro numero kotar e Roma dzivdipengo ande ruralno Romane komunitete ande e amaro regiono, naj len sajekh/isto shaipena pe aksesu kotar e javutne servisora, mukhle si korkori pe peste ko javutno dzivdipe, sar vi i madzoriteta kotar i populacija. Soske dzivdinena telal bare chororipaske kondicije, e Romane familijenge trubuj dodatno/ekstra grizha vi azutipen ko resljaribe pe javutne servisora, specialno ki areja pe shkola vi sastipe. Na numa so legarena i Romani kultura, numa vi soske si chute telal eksplicitno diskriminacija thaj pasivno rasistichko gindo vaj odbojno stavo/bilacho namangibasko dikhibe.

Amari misija si te vazdas i Romani komuniteta deindoj kontribucija pe lacheder dzivdipaske kondicije thaj kvalitetno dzivdipe, kerindoj promocija vash e Romane chavengeri thaj ternengeri edukacija. Amaro specifichno fokusos si aktiviribe thaj kapacitetesko vazdipe e Romane dzuvljenge. Sa amare aktivitetora si implementirime chuvindoj andre e Romen thaj e bareder populacija. Amen pachhas kaj te pagaven pes e stereotipija thaj e predrasude trubuj te keras khetane vast telal e vast, bizi diferencija pe etniciteto, nacionaliteto vaj religija. Kotar e akala premise, amen das azhutipe te zurarel pes e Romengo kapciteteto, te reprezentirinen lenge interesija ande e dijologo e javutne institucioncar thaj te del pes kontribucija pe pozitivno socialno pharuvipen.

I buchi ki komuniteta sine implemetirimi ko ruralno komunitete ko kontinentalno kotor Osijek-Baranja regiono, ki Kroacija - Jagodnjak, Beli Manastir, Darda thaj Belišće, kote si bari Romani populacija kasko avutnipen si kotar e Romanija.

amari akcija pe javutne institucije si kerdini pe duj riga. Ko jekh drumo si kodo so astaras e institucion telal i sama vash kodo so von keren, na numa pe lenge akcije, numa vi vash e hibe so kheren vaj chi keren, vaj na keren dost buchi, ko so duj riga jekh rig pe hakajengi protekcija thaj pe dendino javutno serviso. Kotar e aver rig amen na adzuckeraja o them numa te kerel peski obligacija - vi amen das kontribucija. Amen das propozalo te organizirinen pes aktivitetija, te den pes servisora, te kerel pes volontersko buchi pe prioritetija, te vazdel pes sama vi te avel buvleder informalno edukacijakere shaipena. Amen keras lafi e manushencar. Amen arakhas e relacije. Sa amare aktivitetija vi inicijative si bazirime pe direktno angazhmano e javutne bucharencar thaj e Romencar, so dela diferentno/turlije kontribucije vi kompetencija vi turlije perspective. Kerindoj buchi tela dendine vasta mashkar amende pe jekhtanutno ciljo, von jekhe averastar sikljoven te hacharen jekhe avere, deshifrinirena e kodora so em sar trubuj te kherel pes ko aver sistemo, barikane si te shaj ulavena e khetanutne rezultatija. Startno funda ki Amari koperacija e javutne gavernoncar sas i shkola. Kana i chajori kotar e gav dzala dureder ki mashkarutni shkola - kodo si viktorija/pobeda savorenge: sikljarenge, dadenge, dajenge, amare timeske. Gasavi kooperacija kherdam vi e lokalno sastipaskere institucionencar thaj e komunasar.

Akana dikhena amen sar seriozno manusha vash e dijologo kana lela pe grizha pe Romani Integracijaki Strategija

vash amaro Regiono thaj Amari buchi si promovirimi sar lachi praktika ko Regiono. Si but vazhno kaj e soduj riga, i civilno societaki organizacija thaj e javutne institucije kerde eksperimento pe benifito thaj prepindzarde o barvalipe kotar e horizontalno. So amen shaj te resljaras khetane, khonik korkori amender nashti te resljarel korkoro. Kerindoj khetane e bucha amen anas socialno kapitalo thaj ispidas socialno pharuvipen. Amaro aver cilo si te ispidas i inkluzija mashkar e Romane reprezentatora ande e agencije vi deibe javutne fondora so ka dzan ko Romane komunitete.

Ande e akava projekto, amen vazdijam ekstremno produktivno kooperacija e lokalno policijakere institucioncar. Kerdam kooperacija te keras khetane produkcija thaj te sikavas khetane dokumentarno filmo sar instrument. Buteder vazhno si kaj e filmesko mesazho/poruka si o efekto kotar akaja kooperacija. Kodo si simbolo kotar e kulturno pharuvipen kerindoj: sar i policija dikhela e Romen, thaj sar e Roma dikhen e policija. Naj mashkaral dar, numa si partneribe vash e socialno progresos.

Egalno hakaja savorenge

Ko diskriminacijako muj naj dost e politike te oven ekalitimere vakerde/iskaz. Te shaj te garantirinel pes e egalno aksesu thaj e shapena savorenge, e politike musaj te oven senzitivno khetane odoleja kozom si kovle. Te oves Rom thaj te oves dzuvli si duvar paderer. Akava aspekto averchande chinela o aspekto pe butivar kerdini diskriminacija thaj achoola pe rig na dikhela pes ko kreibaskere politike. I Istanbulsko Konvencija vash e Akcija mamuj violensa pe dzuvlja tha kherutno nasulipen dela sama pe Romnja migrantora, dzuvla so rodona azilo thaj nashle dzuvlja. I specifichno situacija pe Romane dzuvlengo kovlipe, karakterizimo kotar e patrijahalno komunitetako tradicije, chororipaske kondicije pe vazhno transnacionalne dimenzije, na anela ki rosh na palem vakerela olen. Ki jekh vrama, e Romane Integracijake Strategijenaj gender/rodovo/ne phenela o jekhipe pe mursh vi dzuvli senzitivno thaj na avile ko nivelo te praktikuin I Istanbulsko konvencija. Akava anela pariphe e Ngo-nenge thaj e bucharnenge kotar i komuniteta te den prpozalora pe inicijative ki areja vash i prevencija. E avara duj areje pe akcije mamuj i violensa/bilachipe/nasilje, I protekcija thaj I litigacija/prosekucija, si pharestete kherel pes soske naj pakiv mashkar e Rom thaj e themeske funkcionerija. Vi palik ko teleder problematichno sfere sar so si I bucharni agencija, numa jekh cikno numero kotar e Roma penen kaj silen Romano avipe/kaj si Roma. Vi pe adava te si pozitivno efektija vaj motiviribe, soske si diskriminirime olenge dela pes buchi so si teleder pokondi. Vi e shkolenge, e socijalno offisomge e sastipaske agencijenge perela pharestete kheren buchi pe Romengere phuchimata. Akava generinirela zureder I Romani komuniteta te ovel phandavdi. Gasave generalno situacije si but phare e Romane dzuvlunge te nashen kotar e violence/bilachipen/nasilje, soske von darana kotar savo te si kontakto e themeskere bucharencar thaj chivela len ko riziko olengere chave te oven lendine kotar e daja.

PARTNERO AUSTRIA Papusza

Papusza si terni organizacija, so kherela lafi pe manushengere vi minoritetengere hakaja, thaj chavorengere hakaja kodolesar so dela adekvatno kondicije vash e edukacija. Kerel buchi upral politikani dimenzija thaj kerel promocija vash e lache praktike kotar e Romane organizacije so keren buchi pe majteluno nivelo kotar Chachunerigeskere Balkanura. Papusza kerel buchi ande Viena kote so dziven buteder Romane familije save so avile kotar e ex-Jugoslavijakere thema.

Majlache praktikengere rekomandacije

E kulture ande interakcije

Amen sam grupa manushendar kotar e javereder Italijakere kotora, doborom javereder so varekana sikaven pes ande e vavera thema. E bucha so ande anonimno gava katar Uprune regijakere mahale e tikne foroncar katar Teluno region, si e duj chibja pe save amen das vorba vash 600 bersha – Sinti thaj Italijaki chib – thaj e zurali separacijaki linija mashkar e Sinti Italijanura thaj Italijakere Italijanura. Amare aktivitetoncar khamas te ikeras i kultura thaj te ovas prendzarde thaj dikhlina kotar e bareder populacija vash amari barvali thaj na sakodiveseskiri tradicija. Amari eksperienca sikavela kaj majmishtes te nakhavel pes i bibaphakiv, si e bucha te keren pes khetane e javerencar. Ande buteder nivelura: astarindoj kotar socijalno aktivitetura ki kooperacija e publikane autoritetoncar, sa dzi ko khidipena hemime grupencar. Amen keras but kooperacija e javera asociacijencar, specijalno upral manushikane bazirime akcije. Ande politikano nivelo, amen maras amen te shaj e Roma thaj e Sinti te oven prendzarde sar nacvionalno minoriteto ande Italija, so ka ovel but mahat/vazhno/importantno te ikerel pes i chib thaj te ushtel pes upre ande publikani sfera. Vaver aktiviteti so amen keras si te ikeras ande godzi o Porrajmos, o Romano Holokausto. Amen keras but buchi e shkolenar. Te hacharel pes i historija si jekh importantno kleja vash kodo te kerel pes kritikani masa, respekto vash e javeripa thaj solidaritetetosko hacharipe. Direktno interakcija ande hemime grupe si mahat/importantno vash kodo te vazden pes personalno eksperience save so ka azhutin, specijalno e ternen, te hacharen i luma/sumnal/ kote

PARTNERO ITALIA SINTI Romano Drom

Amen sem socijalno kooperacija savi so legarel muzeumo vash e Romani kultura ano Milano thaj legaras jekh cikno habengo bizniso kote so keren buchi terne Roma. Amen keras organizacija pe edukacijakere thaj kulturakere inicijative. Ano kodo projekto amen kerdem buchi e Sinotngere komunitetoncar ande regionura kotar e Lombardia, Molise thaj Abruzzo.

so trajin/dziven, te zuraren pengere kapacitatura thaj te keren pengere individualno shajipena. Trujal e kulturakere inicijative, amen keras investiribe ande Romengere thaj e na-Romengere ternengere civilno kompetencije. E majzurali chib pe savi amen vorbisaras si i muzika. Shunipe muzika khetanes, te sikljova olakle, te arakhen pes e elementura pe inspiracija katar amari muzika vash e pendzarde muzikantura ande luma, keripe muzika khetane – generirinela jekh zurali relacija. Na numa odoleske so shaj te kerel konekcija trujale e culture, numa vi vash kodo so shaj te konektirinel trujal e socijalno klase thaj rote, so si shajipena so naj e terne Romen.

PARTNERO ITALIJA ROMA

Romni Onlus

ASOCIACIJA Romni Onlus - Roma

Themutno Koordinator: **Saška Jovanović** - romnionlus@yahoo.it

Koordinatoro Piemonte: **Vojislav Stojanović** - stojanovic.romact@gmail.com

PARTNERO ITALIJA SINTI

Romano Drom

Socijalno Koperacija Romano Drom - Pavia

Themutno koordinatoro: **Giorgio Bezecchi** - romandrom@libero.it

Koordinatoro Abruzzo-Molise: **Concetta Sarachella** - concsarachella@tiscali.it

PARTNERO BULGARIJATAR

LIDER

Asocijacija Lider - Blagoevgrad

Themutno koordinatoro: **Miglena Mihaylova** - lider_blagoevgrad@abv.bg

PARTNER ROMANIA

FFRR – Forumul Femeilor Rome din Romania

Forumo kotar e Romane dzuvlja katar i Romania

Themutno koordinatoro: **Oana Ionita** - oana.ionita_cdep@yahoo.com

PARTNERO KROACIJA

Udruga žena Romkinja "Romsko Srce"

Asocijacija katar e Romane dzuvlja "Romano Ilo"

Themutno koordinatoro: **Dragana Đurđević** - durdevicdragana71@gmail.com

Mentori: **Nadica Balog** - romskosrce@net.hr

PARTNER AUSTRIA

Papusza

NGO Papusza - Vienna

Themutno koordinatoro: **Sonja Barbul** - sona263@gmail.com

Koperacisko Partnerura

KOPERACISKO PARTNERO MONTENEGRO
CRI – Centar za romske inicijative Nikšić
Centro vashe Romane Inicijative - Nikšić
 Kontakt manush: **Fana Delija** - crink@t-com.me

ASSOCIATE PARTNER BOSNIA AND HERZEGOVINA
Udruga žena Romkinja "Bolja budućnost" Tuzla
Asocijacija kotar e Romane dzuvlja "Better Future" - Tuzla
 Kontakt manush: **Indira Bajramović** - indira@bolja-buducnost.org

ASSOCIATE PARTNER SERBIA
Romkinja
Asocijacija Romani dzuvli - Niš
 Kontakt manush: **Svetislav Jovanović** - svetta@ptt.rs

ASSOCIATE PARTNER MACEDONIA
ngo LIL
NGO LIL - Skopje
 Kontakt manush: **Sarita Jasarova** - jasarova@yahoo.com

Koordinatoro

SPES - ASSOCIAZIONE PROMOZIONE E SOLIDARIETÀ
Centro di Servizio per il Volontariato del Lazio
SPES – Volontersko Zutipasko Centro vash e Lazio regiono - Roma
 Projektesko koordinatoro: **Ksenija Fonović** - ksfonovic@spes.lazio.it
 Projektesko Menadzero: **Giuliana Cresce** - progetti@spes.lazio.it

Investirinen an personalno zuraripe vash e Romane chajora thaj terne dzuvlja e komunitetaki buchi

Phrandipe pe terne bersha si ... SOCIJALNO DIMENZIJA

Chiv e manushes ano centro

... PUBLIKANE POLITIKAKO TEMATO

Lunge-vramaki perspektiva

**Lokalno implementatiribe thaj zuralo ko-legaripe
Chuvipe akale phuchipasko sar kotor ko akanutne
bare politike**

... KOMUNITETAKI BUCHI

**Romane dzuvlja sar komunitetakere bucharne
Komunitetakere thana: jeki biprendzarde trubujimata
Shkola, shkola, shkola: i edukacija si i kleja**

... KHETANUTNI FUNDA

**Maripe mamuj rasizmo thaj e stereotupura
E civilno societaki responsabiliteta**

Ke mangel te davla tu dumo – *semnosarel*

www.ternibori.org